

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง สุขภาพในชุมชน
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพในชุมชน
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สุขภาพในชุมชน
รายวิชา สุขศึกษา รหัสวิชา พ๒๓๑๐๓ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

สุขภาพในชุมชน

สุขภาพในชุมชน

ปัจจุบันปัญหาสุขภาพในชุมชนนั้น มีอยู่ด้วยกันมากมายหลายประการ และนับวันก็จะยิ่งมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งชุมชนแต่ละชุมชนล้วนมีลักษณะเฉพาะของปัญหาที่แตกต่างกันออกไป การพยายามดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพจึงนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาสุขภาพในชุมชนประสบความสำเร็จได้

สุขภาพในชุมชน คือ ภาวะแห่งการรวมเอาสุขภาพของบุคคลต่าง ๆ ภายในชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งสุขภาพอนามัยของแต่ละบุคคลจะดีได้นั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมเป็นหลัก โดยปัจจัยที่สำคัญในการช่วยส่งเสริมภาวะสุขภาพของบุคคลในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ การป้องกันโรคระบาดที่อาจเกิดขึ้นและการสุขภาพที่ดีในชุมชน

๑. แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพในชุมชน

การสร้างเสริมสุขภาพในชุมชน ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับชุมชนของตนก่อน เพราะชุมชนที่มีความแตกต่างกัน มีสภาพและความเหมาะสมที่แตกต่างกันออกไป โดยในการ สร้างเสริมสุขภาพในชุมชนจะต้องดำเนินการในลักษณะการจัดการสุขภาพในชุมชน ๓ ลักษณะ

ดำเนินงานเป็นระบบ

- ออกแบบการจัดการสุขภาพให้มี ประสิทธิภาพและเกิด ประโยชน์แก่ ประชาชนทุก “ครัวเรือน” ทุก “บ้าน” ไม่ใช่ เกิดผลต่อสุขภาพของบุคคลใด บุคคลหนึ่งเพียงลำพัง

เน้นการจัดการที่สุขภาพ โดยรวม

- การรวมเอาสุขภาพทางด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตลอดจนสิ่งแวดล้อมเข้าไว้ด้วยกัน

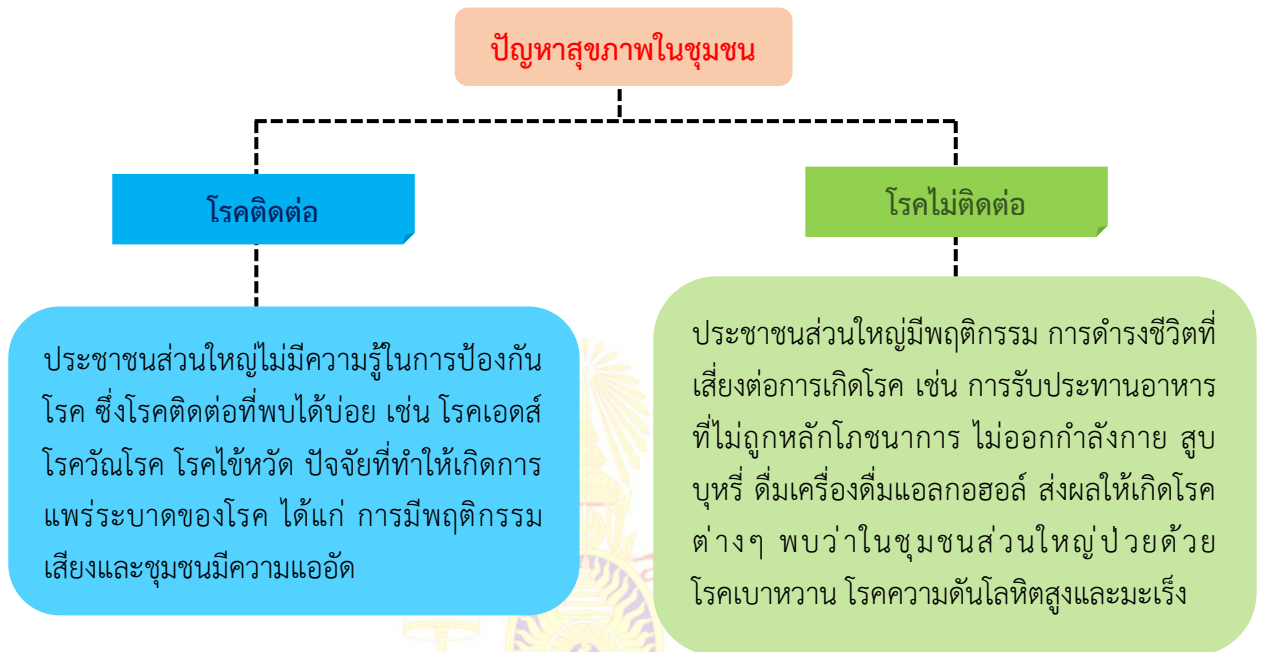
ดำเนินงานโดยชุมชนเอง

- การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมและเป็น ผู้กระทำส่วนใหญ่ หรือมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการแก้ไข ปัญหาสุขภาพในชุมชนด้วยตนเอง

๒. ปัญหาสุขภาพในชุมชน

ในชุมชนแต่ละชุมชนไม่ว่าจะเป็นชุมชนเมือง ชุมชนชานเมือง หรือชุมชนชนบทก็ตาม ล้วนแต่มีปัญหาที่แตกต่างกัน โดยบางชุมชนมีประชาชนเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังเป็นจำนวนมาก หรืออีกชุมชนหนึ่งมี

โรคระบาดเกิดขึ้น ซึ่งปัญหาสุขภาพเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีสุขภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง สุขภาพกายและสุขภาพจิตเสื่อมโทรม ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ไม่น่าอยู่อาศัย ไม่มีความปลอดภัย ซึ่งปัญหาสุขภาพในชุมชน มีทั้ง โรคติดต่อ และโรคไม่ติดต่อ

๒.๑ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านสุขภาพในชุมชน

การที่จะดำเนินการแก้ไขสุขภาพของชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในส่วนของปัญหาด้านสุขภาพที่มีความซับซ้อน จำเป็นต้องวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนเบื้องต้น ซึ่งมีดังนี้

๒.๑.๑ การสังเกต วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นปกติ

๒.๑.๒ การสัมภาษณ์ การสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยกำหนดวัตถุประสงค์

๒.๑.๓ แบบสอบถาม รูปแบบของคำถามที่จัดไว้เป็นชุด ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์และเป็น

ระบบ

๒.๑.๔ แบบทดสอบ การเก็บรวบรวมข้อมูลทางพฤติกรรมในด้านความรู้ ความจำ ความ

ถนัด สติปัญญา

๒.๒ วิเคราะห์ปัญหาสุขภาพในชุมชน

การวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพในชุมชนเน้นไปที่ปัญหาที่สำคัญ หรือเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการแก้ไข ซึ่งเรียกกระบวนการในขั้นตอนนี้ว่า “การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาสุขภาพในชุมชน”

๒.๒.๑ การให้สมาชิกในกลุ่ม หรือทีมตัดสินใจ

- แจกบัตรออกเสียงที่สร้างขึ้นแก่สมาชิกที่มีสิทธิออกเสียง
- กำหนดเลขประจำปัญหาแต่ละปัญหา
- ให้สมาชิกที่มีสิทธิออกเสียงเลือกปัญหาที่มีความสำคัญมากที่สุด
- ส่งบัตรออกเสียงทั้งหมดให้กับผู้เป็นประธานของกลุ่มเพื่อรวมคะแนน

๒.๒.๒ การกำหนดคะแนนตามองค์ประกอบ

ขนาดของปัญหา	พิจารณาปัญหา หรือโรคที่เกิดขึ้นในชุมชนเมื่อเกิดขึ้นจะมีผู้ป่วย หรือผู้ประสบปัญหาจำนวนเท่าใด (ถ้าเป็นโรคติดต่อสามารถติดต่อหรือแพร่กระจายง่ายหรือไม่มีแนวโน้มของโรคเป็นอย่างไร)
ความรุนแรงของปัญหา	พิจารณาถึงปัญหาว่าเกิดขึ้นแล้วจะทำให้มีอัตราการตายหรือความทุพพลภาพมากน้อยเพียงใด ทำให้เกิดผลเสียแก่ครอบครัวชุมชน และประเทศชาติในด้านเศรษฐกิจอย่างไร
ความสนใจ ความร่วมมือ หรือความวิตกกังวลต่อปัญหา	พิจารณาว่ามีความรู้ด้านวิชาการในการนำมาใช้แก้ไขปัญหาได้หรือไม่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ วิธีการดำเนินการนโยบายของผู้บริหารมีส่วนร่วมหรือไม่ รวมทั้งมีระยะเวลาเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหา นั้น ๆ หรือไม่
ความยาก - ง่ายในการแก้ไขปัญหา	พิจารณาว่าประชาชนภายในชุมชนเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีความสำคัญหรือไม่ มีความวิตกกังวล หรือสนใจ หรือต้องการที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือไม่

๑. ขนาดของปัญหา เกณฑ์การให้คะแนน

- คะแนน ๔ หมายถึง โรคที่เกิดขึ้นในชุมชนเมื่อเกิดขึ้นจะมีผู้ป่วยหรือผู้ประสบปัญหาจำนวนมากกว่า ๙๐ เปอร์เซ็นต์
- คะแนน ๓ หมายถึง โรคที่เกิดขึ้นในชุมชนเมื่อเกิดขึ้นจะมีผู้ป่วยหรือผู้ประสบปัญหาจำนวน ๗๐-๘๙ เปอร์เซ็นต์
- คะแนน ๒ หมายถึง โรคที่เกิดขึ้นในชุมชนเมื่อเกิดขึ้นจะมีผู้ป่วยหรือผู้ประสบปัญหาจำนวน ๕๐-๖๙ เปอร์เซ็นต์
- คะแนน ๑ หมายถึง โรคที่เกิดขึ้นในชุมชนเมื่อเกิดขึ้นจะมีผู้ป่วยหรือผู้ประสบปัญหาจำนวนต่ำกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์
- คะแนน ๐ หมายถึง ไม่มีแนวโน้มของโรค

๒. ความรุนแรงของปัญหา เกณฑ์การให้คะแนน

- คะแนน ๔ หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้มีอัตราการตายหรือความทุพพลภาพจำนวนมากกว่า ๙๐ เปอร์เซ็นต์
- คะแนน ๓ หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้มีอัตราการตายหรือความทุพพลภาพจำนวน ๗๐-๘๙ เปอร์เซ็นต์
- คะแนน ๒ หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้มีอัตราการตายหรือความทุพพลภาพจำนวน ๕๐-๖๙ เปอร์เซ็นต์
- คะแนน ๑ หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้มีอัตราการตายหรือความทุพพลภาพจำนวนต่ำกว่า ๕๐ เปอร์เซ็นต์
- คะแนน ๐ หมายถึง ไม่มีอัตราการตายหรือความทุพพลภาพ

๓. ความสนใจ ความร่วมมือหรือความวิตกกังวลต่อปัญหา เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน ๔ หมายถึง มีความรู้ด้านวิชาการในการนำมาใช้แก้ไขปัญหา วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ และมีวิธีการดำเนินการนโยบายของผู้บริหารมีส่วนร่วม รวมทั้งมีระยะเวลาเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหา นั้น ๆ

คะแนน ๓ หมายถึง มีความรู้ด้านวิชาการในการนำมาใช้แก้ไขปัญหา วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ และมีวิธีการดำเนินการนโยบายของผู้บริหารมีส่วนร่วม แต่อาจไม่มีระยะเวลาเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหา นั้น ๆ

คะแนน ๒ หมายถึง มีความรู้ด้านวิชาการในการนำมาใช้แก้ไขปัญหา วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ แต่ไม่มีวิธีการดำเนินการนโยบายของผู้บริหารมีส่วนร่วม และอาจไม่มีระยะเวลาเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหา นั้น ๆ

คะแนน ๑ หมายถึง มีความรู้ด้านวิชาการในการนำมาใช้แก้ไขปัญหา ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ ไม่มีวิธีการดำเนินการนโยบายของผู้บริหารมีส่วนร่วม และอาจไม่มีระยะเวลาเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหา นั้น ๆ

คะแนน ๐ หมายถึง ไม่มีความรู้ด้านวิชาการในการนำมาใช้แก้ไขปัญหา ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ บุคลากร งบประมาณ ไม่มีวิธีการดำเนินการนโยบายของผู้บริหารมีส่วนร่วม รวมทั้งไม่มีระยะเวลาเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหา นั้น ๆ

๔. ความยาก – ง่ายในการแก้ไขปัญหา เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน ๔ หมายถึง ประชาชนภายในชุมชนเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีความสำคัญ มีความวิตกกังวล หรือสนใจ หรือต้องการที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด

คะแนน ๓ หมายถึง ประชาชนภายในชุมชนเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีความสำคัญ มีความวิตกกังวล หรือสนใจ หรือต้องการที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นมาก

คะแนน ๒ หมายถึง ประชาชนภายในชุมชนเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีความสำคัญ มีความวิตกกังวล หรือสนใจ หรือต้องการที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นปานกลาง

คะแนน ๑ หมายถึง ประชาชนภายในชุมชนเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีความสำคัญ มีความวิตกกังวล หรือสนใจ หรือต้องการที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นน้อยมาก

คะแนน ๐ หมายถึง ประชาชนภายในชุมชนเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไม่มีความสำคัญ ไม่มีความวิตกกังวล หรือไม่สนใจสนใจ หรือไม่ต้องการที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเลย

แหล่งอ้างอิง

เว็บไซต์

อภาพร เพ่าวัฒน์ และคณะ. (๒๕๕๔). การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน : การประยุกต์แนวคิด และทฤษฎีสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ ๑). หจก. โรงพิมพ์คลังน่านาวิทยา.

คมกริช พลหาญ. (ม.ป.ป.). หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ การสร้างเสริมสุขภาพในชุมชน.

<https://sites.google.com/a/rpg๑๕.ac.th/nay-khm-krich-phl-hay/hnwy-kar-reiyn-ru-thi-๗-kar-srang-serimsukh-phaph-ni-chumchn>

See. (๒๕๖๒). หลัก ๖ อ. สุขภาพดีง่าย ๆ แค่ทำตามนี้. <https://getuponline>.

